

страни, примена модерног законодавства (у Југославији, на пример) отежана традицијом и обичајима који су далеко иза законодавства.

Усклађивање савременог живота са одговарајућим законодавством и његовом применом постаје дужност свих организација, а не само оних које се боре за побољшање положаја жене и деце у оквиру породице и друштва. Веома обимна и систематска борба за праву и корениту измену породичног законодавства у Италији, како је то у свом исцрпном излагању истакла Пина Ре, представница Комисије за жене Комунистичке партије Италије, не представља само модернизацију породичног законодавства, већ и борбу за равноправност свих чланова породице. Вековна супремација мужа и оца, која у модерној Италији још увек иде до апсурда, никако није у складу са модерним уставом који гарантује потпуну једнакост.

Положај запослене жене и њено изједначење са мушкарцем на радном месту, мада је, често, формално повољно решено, захтева доследнију примену и интензивнију помоћ жени у породици. Занимљива су нова решења која су дата у социјалистичким земљама (излагање, између осталих, инж. Власте Брабцове), где је овај проблем и најакутнији, јер је и пораст броја запослених жена највећи (у Румунији је удвостручен у периоду 1951. до 1967), и где интензивнија индустријализација градова доноси и низ проблема који су везани за измену структуре становништва и миграције на релацији село-град. Ове промене нису само спољне, већ се одражавају, у великој мери, и на односе у оквиру породице. Традиционална породица се губи и учешће жене у одлучивању постаје све значајније. Запосленост жене и овде игра велику улогу (у реферату Руже Фирет: Дистрибуција ауторитета у сеоским породицама и домаћинствима, то је посебно истакнуто).

Међународни семинар Породица у савременом друштву је посебно занимљив сада, када се расправља о кодификацији породичног законодавства.

Љиљана Андрић

ДЕЛАТНОСТ СЕКРЕТАРИЈАТА ИНТЕРФАКУЛТЕТСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ САВЕЗА СТУДЕНАТА ПРАВНИХ ФАКУЛТЕТА. — У Југославији постоји девет правних факултета и на сваком од њих постоје организације Савеза студената, које се у своме раду сусрећу са веома сличним проблемима. Ипак, сарадња између њих сводила се само на уобичајене размене посета приликом одржавања годишњих скупштина или на понеки заједнички организован семинар. За последње две године учињен је у том погледу велики корак напред. Уочен је низ заједничких проблема, а организације Савеза студената на овим факултетима показале су много воље и спремности да их заједнички решавају.

У марту 1967. год. одржана је у Загребу конференција којој су присуствовале студентске делегације са свих правних факултета у земљи. Због веома занимљивих питања која су тада покренута, одлучено је да се такве конференције одржавају и убудуће, тј. да се образује стална Интерфакултетска конференција Савеза студената правних факултета, која ће се одржавати сваке године у другом универзитетском центру.

Наредне, 1968. године, Конференција је одржана у Сарајеву. Овога пута дискусије су вођене на знатно вишем нивоу и на основи већ унапред добро припремљених материјала. Као и на Конференцији у Загребу, и овде се највише расправљало око следећа три питања: проблем режима студија, проблем запошљавања младих правника и проблем самоуправљања на факултетима. Донесене су резолуције које треба да представљају полазну тачку за заједничко решавање ових проблема. У исто време се знатно напредовало и у погледу зближавања студентских организација на правним факултетима: основан је Стални секретаријат Интерфакултетске конференције, са седиштем у Београду.

Већ од самог оснивања, Секретаријат је отпочео са веома плодоносним радом и оправдао је своје постојање. Први састанак, одржан у мају 1968. год., био је конститутивне природе. Донесен је Правилник о раду Секретаријата и усвојен финансијски план. Чланови Секретаријата (према Правилнику то су председници факултетских одбора Савеза студената на правним факултетима) договорили су се о наредним задацима.

25. XII 1968. год., одржан је други по реду састанак Секретаријата. Пошто је то био први састанак одржан после јунских догађаја, чланови Секретаријата су прво расправљали о томе како су текли јунски догађаји на београдском и осталим правним факултетима. Затим се прешло на дискусију о усклађивању режима студија. Овај проблем био је у жижи интересовања студентских представника на свим досадашњим састанцима интерфакултетског карактера. Рад на њему представља један од главних задатака Секретаријата у овом периоду.

Замисао је потекла од учесника Конференције у Загребу 1967. год., који су се, расправљајући о овом питању, сложили у следећем:

— Да би требало обезбедити да на свим правним факултетима у земљи буде, бар приближно, исти квалитет студирања.

— Пошто студенти често мењају место студирања, било да то чине из објективних или субјективних разлога, а прелазак је често немогућ или отежан због великих разлика у наставним плановима, предлаже се усаглашавање режима студија на свим правним факултетима. У том смислу потребно је:

да се на свим правним факултетима под једнаким условима врши упис студената на I годину студија;

да се ускладе наставни планови и програми студија од прве до четврте године.

— Да се укине степенована настава.

— Извођење наставе, нарочито вежби, да се подигне на виши ниво. До сада се настава обављала по систему „*ex cathedra*“, а то је доводило до тога да студенти буду само пасивни слушаоци, а не активни учесници наставног процеса. Потребно је да се измењају искуства, провере и оцене одређени облици наставе који се практикују на неким а запостављају на другим факултетима, те да се размотре могућности увођења таквих корисних облика наставе и на другим факултетима.

Такође је предложено да се размотри питање увођења обавезне феријалне праксе, као и једног страног језика (облигаторно или факултативно), као и питање издавања уџбеника и коришћења уџбеника чији су аутори са других факултета.

Ови закључци су били полазна тачка за дискусије које су по овом питању вођене у Сарајеву. Делегати са београдског Правног факултета дошли су на Конференцију са исцрпним материјалом, који је представљао праву слику тренутног стања на факултетима у погледу режима студија, а која је добијена упоређивањем статута свих правних факултета у земљи. Та анализа је показала да постоје веома велике разлике у наставним програмима (постојање неких предмета који на другим факултетима нису заступљени, различит распоред предмета по годинама, као и постојање смерова и опционих група на појединим факултетима, затим у различитом третирању истог предмета. Негде се један предмет изучава као самосталан, а негде у оквиру неког другог предмета, негде један семестар а негде два).

Због свега тога делегати Конференције су закључили да је неопходно потребно прићи усклађивању режима студија на свим правним факултетима у земљи. Своје захтеве изразили су кроз Резолуцију о режиму студија, која је усвојена на Конференцији, а која гласи:

Учесници Интерфакултетске конференције Савеза студената правних факултета Југославије расправљајући о проблемима наставе и режима студија на правним факултетима у Југославији, сматрају да данашњи неуједначени критерији, наставни планови и програми много штете успешном школовању квалитетног правничког кадра и стварају многе друге тешкоће и проблеме у студирању.

Ради тога предлажемо:

1. Да се упис на све правне факултете у Југославији спроводи путем квалификационих испита (јединствен начин полагања).

2. Да се уједначе наставни планови и програми на свим правним факултетима у земљи, како би се створио општи профил правника.

3. Да би се постигла интензификација наставе, потребно је побољшати систем вежби, а то би се постигло оцењивањем вежби, које би имале утицаја приликом оцењивања на испиту.

4. Да се у складу са изједначавањем услова студирања ради на уношењу просјечне оцјене у диплому. Тиме би се студенти подстакли на учење, а омогућило би се лакше запошљавање ових студената који су у току студирања постигли бољи успјех.

5. Да се на свим правним факултетима у Југославији уведе јединствен систем оцењивања.

6. Потребно је увести феријалну праксу, која би се одржавала преко летњег распуста и то послје треће године.

7. Да се уведе један страни језик као обавезан, и то онај који се учио у средњој школи.

8. Да се врши притисак на професоре да напишу уџбенике или скрипта, или да препоруче литературу по којој би се спремао испит.

9. Да се прелази на постепено увођење групних испита.

На другом састанку Секретаријата расправљало се о даљим корацима које треба предузети у циљу спровођења у дело закључака изнетих у Резолуцији. Чланови Секретаријата су свесни тежине свога задатка и чињенице да ће наићи на велики отпор и наставника, а такође и студената. Наставника зато, што ће они тешко пристати да неко други одређује положај њихових предмета у Наставном плану, а студената зато, што све ово што се тражи у Резолуцији значи уједно и веће ангажовање и квалитетнији рад студената. Потпуно су на месту сви приговори према којима би једно потпуно изједначавање режима студија лично на административан потез, да би вређало самоуправна права факултета, да би било и штетно, пошто постоје предмети који не могу да се изучавају на свим факултетима, а потребно је и корисно да буду заступљени барем на неким. Кроз дискусију се дошло до закључка да је усклађивање режима студија неопходно, да би се на свим факултетима школовали правници приближно истог квалитета, а то би допринело и једнаком третирању правника дипломираних на разним факултетима.

Када се поставило питање остваривања ове замисли, чланови Секретаријата су се договорили да прво треба израдити један модел наставног плана, који би садржао све предмете за које се сматра да су неопходни за школовање једног правника. Предмети обухваћени тим наставним планом били би обавезно заступљени на свим правним факултетима. Поред њих, сваки факултет би према својој жељи и могућностима могао да уведе и неке специфичне предмете.

Да би се добио што бољи „модел“ заједничког наставног плана, Секретаријат је образовао Комисију која ће прегледати све статуте правних факултета и уочити сличности и разлике у наставним плановима. Такође ће на свим факултетима да се образују комисије које ће прегледати упоредни материјал сачињен од Комисије Секретаријата и своје статуте, ка-

ко би на сваком факултету израдили по један предлог који треба да представља решење проблема неуједначености режима студија. Представници комисија са девет правних факултета ће се састати и на основи девет предлога дати једно или више прихватаљивих решења. Заједнички предлози ће бити разматрани на факултетским већима и зборовима студената, а када се добију примедбе свих заинтересованих, цео материјал ће бити поднет Интерфакултетској конференцији Савеза студената, која ће се одржати у Београду марта месеца, и на којој ће ове године, поред студентских представника бити позвани и представници наставника. Конференција треба да усвоји коначан облик заједничког наставног плана, а даљи посао биће усмерен у правцу да се постигне усвајање на свим факултетима наставног плана који буде прихваћен на Интерфакултетској конференцији.

Мара Радовановић